

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ»

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В АНТИКРИЗОВОМУ УПРАВЛІННІ

*Дорошенко Г.О., д.е.н., професор, професор кафедри економіки та менеджменту,
Голубкова Т.С., студент кафедри економіки та менеджменту,
ХНУ імені В.Н. Каразіна, м. Харків, Україна*

Антикризове управління фінансами підприємств шляхом реагування на поточні виклики економічного середовища є неефективним через неможливість адекватно оцінювати проблеми і швидко приймати відповідні рішення.

Тому паралельне застосування двох методологічних підходів до аналізу та прийняття фінансових рішень - динамічного та статистичного – дозволяє по-різному формувати стратегії управління фінансами [1].

За допомогою статичного підходу, що обґрунтована американською школою управління фінансами корпорацій, з використанням переважно статистичних методів і категорій, управління фінансами здійснюється через категорію запасів фінансових ресурсів, елементів капіталу, доходів та витрат тощо. Цей підхід дозволяє найкращим чином визначати оцінку фінансового стану підприємства, шляхом співставлення запасів відповідних категорій (активи-пасиви, витрати-доходи) на визначений момент часу.

Динамічний підхід, розвинутий сучасною французькою школою фінансового менеджменту, базується на категоріях потоків грошових коштів, які формують сукупний ефект операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства як динамічно збалансований процес у часі. Головною складовою цього підходу є концепція фінансової рівноваги підприємства. При цьому фінансова рівновага не зводиться тільки до забезпечення синхронізації вхідних та вихідних грошових потоків з метою уникнення збитків за видами діяльності підприємства, а передбачає реалізацію більш складної фінансової політики визначення оптимальної позиції на шкалі «фінансова стійкість – рентабельність».

Забезпечення фінансової рівноваги у динамічному ринковому середовищі є первинною стратегічною ціллю, що повинна забезпечити наступну - наявність та максимізацію прибутку. Далі обидві мають забезпечувати сталий економічний розвиток підприємства та максимізацію ринкової вартості бізнесу. Такий стан підприємства розглядається як фінансова стабільність, яка є основою стійкого фінансового стану, однією з головних умов виживання, розвитку та підтримання високого рівня конкурентоспроможності підприємства. У зв'язку з цим оцінка фінансової стійкості та фінансової стабільності підприємства, а також управління сталим економічним розвитком – є важливими умовами для забезпечення постійної підтримки достатнього рівня ефективності діяльності підприємства. Тому процеси оцінки та удосконалення методології дослідження фінансової стійкості, стабільності

та сталого економічного розвитку підприємства набуває дедалі більшого значення в динамічних умовах ринкового середовища.

Питання фінансової стійкості підприємства досліджували такі зарубіжні та вітчизняні науковці, як Е. Альтман, Дж. К. Ван Хорн, І. Бланк, О.І. Барановський, В.О. Василенко, О.Д. Заруба, А.М. Поддєрьогін, та ін. Зазначеними науковцями сформульовано теоретичні та методичні підходи до визначення сутності, критеріїв оцінювання та кількісної оцінки рівня фінансової стійкості підприємств, але, на жаль, ряд питань залишається відкритими, зокрема щодо співвідношення оптимальних рівнів фінансової стійкості та рентабельності, що обумовлює актуальність здійснення подальших досліджень та пошуку нових способів вирішення поставленої проблеми.

Фінансова стабільність підприємства – це комплексна категорія, що відображає відтворювальний процес і перебуває під впливом різноманітних факторів та аспектів фінансово-економічних процесів. Вона характеризує економічні відносини, через які відбувається соціально-економічний розвиток підприємства. Комплексність категорії фінансової стійкості суб'єктів господарювання полягає у відображенні в ній рівня фінансового стану та фінансових результатів підприємства, його здатності виконувати свої зобов'язання та забезпечувати подальший розвиток при збереженні кредито- та платоспроможності і відносній незалежності від змін внутрішніх та зовнішніх чинників [2].

Стратегічна фінансова стійкість підприємства в умовах динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища є необхідною умовою для його успішної господарської діяльності. Важливо так управляти фінансовою стійкістю, щоби забезпечити її оптимальний кількісний рівень. Недостатня ліквідність активів підприємства на конкретний момент часу призводить до його неплатоспроможності. Надлишкова ліквідність, особливо заморожена у надлишкових власних оборотних коштах, вкладених у виробничі запаси, сприяє зростанню витрат на їх утримання, втрат від псування, а також недоотримання додаткових доходів від розміщення капіталу у комерційних цілях та гальмування темпів економічного розвитку підприємства [3].

Оскільки фінансові ресурси, потрібні для підтримання оптимального рівня фінансової стійкості, є обмеженими за вартістю та доступністю, а також за необхідністю розділяти їх на досягнення двох протилежних цілей. З одного боку, потрібно мати достатньо коштів для підтримання оптимального рівня ліквідності, отже, постійної платоспроможності та фінансової стійкості. З іншого боку, потрібні фінансові ресурси для інвестування додаткового випуску продукції, отримання максимального можливого рівня рентабельності капіталу за припустимого рівня ризику за допомогою в тому числі і ефекту фінансового левериджу.

Стратегічна фінансова стабільність вимагає від підприємства не тільки зберігати поточну платоспроможність, на яку впливає безліч зовнішніх та внутрішніх факторів, але й досягати головної мету діяльності підприємства – сталого зростання ринкової вартості підприємства [4]. Отже, фінансова стійкість як одна з

найважливіших складових стратегічного розвитку підприємства має відображати сприяти досягненню наступних цілей:

- здатність підприємства мати динамічний економічний розвиток, досягати стратегічних цілей, функціонувати в оптимальному режимі під дією різних внутрішніх і зовнішніх факторів;

- здатність фінансової системи підприємства мати стабільний стан в динамічному ринковому оточенні при різних проявах глобальної фінансово-економічної кризи;

- досягати формування потенціалу конкурентоспроможності за рахунок створення і впровадження інновацій;

- забезпечувати поточну і стратегічну рентабельність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності за рахунок підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Для застосування у практичному фінансовому менеджменті питань досягнення сталого економічного розвитку та узгодження протилежних цілей – наявності та максимізації прибутку з постійною платоспроможністю та фінансовою стійкістю – застосовуються факторні моделі маржинального аналізу та сталого економічного розвитку.

Отже, планування фінансового стану та, зокрема запасу фінансової міцності є важливим елементом в управлінні платоспроможністю підприємства та може не лише допомогти уникнути банкрутства, а й сприяти досягнути потрібного рівня рентабельності діяльності підприємства.

Сучасний фінансовий менеджмент ринково орієнтованого бізнесу отримує додаткову рентабельність власного капіталу за рахунок використання боргових джерел, в першу чергу, банківських кредитів та позик інших підприємств.

Як відомо сталими (нормальними) джерелами фінансування діяльності підприємства повинні бути: власний оборотний капітал, довгострокові та короткострокові кредити і позики. На сьогоднішній день значне погіршення фінансового стану суб'єктів господарювання супроводжується:

- зменшенням розміру власного капіталу;

- відволіканням власного капіталу на покриття занадто дорогої за вартістю матеріально-технічної бази;

- наявністю значних розмірів незавершеного будівництва;

- ростом дебіторської заборгованості;

- незабезпеченістю оборотними активами;

- зростанням поточних зобов'язань за розрахунками і т. п.

Усе це є одними з основних причин «проїдання» власного капіталу, навіть виникнення дефіциту власного оборотного капіталу та необхідності залучення додаткових джерел фінансування, а саме банківських кредитів, позик.

Список літератури:

1. Шеремет О.О. Фінансовий аналіз: навчальний посібник. / О.О. Шеремет. – К.: Кондор, 2011. – 196 с.

2. Житний П.Є. Фінансова стійкість підприємства і її вплив на економічну безпеку регіону / П.Є. Житний, В.В. Тищенко // Вісник Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. – 2012. – № 1 (172). – С. 57 - 60.

3. Яловий Г.К. Концептуальні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства / Г.К. Яловий, Н.П. Бакеренко // Економічний вісник НТУУ КПІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economy.kpi.ua/uk/node/286>.

4. Кількісна оцінка фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.analizplus.com/2/7_5.php.

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОБОРОТНЫХ СРЕДСТВ ПРЕДПРИЯТИЯ

*Иванова О.А., к.э.н., доцент, проректор по НИР,
Горпинченко В.В., магистр факультета «Бизнес-управление»,
Харьковский гуманитарный университет «Народная украинская академия»,
г. Харьков, Украина*

В сложившейся ситуации в экономике, проблемы эффективного использования оборотных средств на производственных предприятиях весьма актуальны, поскольку достаточно большой удельный вес средств размещен именно в оборотных активах. С помощью рационального управления денежными средствами, дебиторской задолженностью и товарно-материальными запасами предприятие может максимизировать прибыль и минимизировать свою ликвидность и коммерческий риск [1].

Наличие у предприятия достаточных оборотных средств является необходимой предпосылкой для его бесперебойного функционирования в условиях рыночной экономики. Поэтому для каждого производственного предприятия важно разрабатывать возможные пути повышения эффективности использования оборотных средств [3].

Ускорение времени обращения оборотных средств способствует повышению темпов расширенного воспроизводства. Чем быстрее будут реализованы товары в сфере обращения, тем скорее средства вновь поступят в сферу производства.

Повышение эффективности использования оборотных средств способствует росту товарооборота, снижению издержек обращения, повышению рентабельности работы каждого предприятия. Чем меньше средств участвуют в обороте, чем выше объем товарооборота и больше сумма доходов, тем эффективнее используются оборотные средства. Эффективным использование оборотных средств будет в том случае, если темпы роста товарооборота выше темпа роста оборотных средств.

Эффективность использования оборотных средств зависит от многих факторов, которые условно можно разделить на внутренние, на которые предприятие может и должно активно влиять, и, на внешние, оказывающие влияние вне зависимости от интересов предприятия. В торговых предприятиях резервы и пути ускорения